

ressò *mont-roigenc*

PLATGES DE MONT-ROIG (1): CONTRABAN, CORSARIS I SUBMARINS

Martí Rom

www.martirom.cat

26-01-2018

Les platges de Mont-roig, els tretze quilòmetres entre el barranc de la Pixerota i el riu Llastres, històricament han estat un territori escassament habitat i allunyat del nucli de població. Recordo sentir explicar a algun vell que, fins molt modernament, no havia estat mai a les ruïnes de Miramar. Deia que, fins que no hi van haver cotxes, eren unes dues hores amb carro o a peu. La zona costanera quedava lluny. Si no tenies un tros en aquests paratges no hi anaves. També recordo com explicava l'àvia Dolors Ferratjes Tost (de ca la Pobreta) que amb uns catorze anys, cap al 1916, anava cada dia a peu a treballar a la Barquera del Jordi. Aquesta era una gran extensió de terreny¹. Les Barqueres són una partida de terra a l'extrem de Les Pobles, a tocar del mar i de la riera de Riudecanyes. Eren uns vuit quilòmetres, des del poble cap al mar. Jo mateix he conegut fins als dotze anys (1962, més o menys), aquelles platges gairebé solitàries dels estius dels Prats, de Rifà o de la Pixerota. Després va arribar la modernitat, els càmpings, els turistes... Un se'n recorda, també, dels camins dels Prats en aquelles nits d'estiu, quan no hi havia gaires xalets i poca llum a l'exterior, com es podia distingir aquell punt lluminós d'una lluern a la vora del camí. Això fou fins gairebé a finals dels seixanta... Després les lluernes van desaparèixer. Per què? Per l'excés de llum de l'entorn? Per la proliferació d'urbanitzacions i càmpings? Penso que fou per l'arribada de la pròpia modernitat, per la invasió de turistes en aquelles terres poc habitades a tocar del mar i la creixent industrialització. El 1966 es va construir la refineria de Tarragona i a l'any següent la primera central nuclear de Vandellòs. L'octubre de 1974 l'autopista esberlava el Camp de Tarragona... És el que el cineasta i escriptor italià Pier Paolo Pasolini anomenava "el temps de la desaparició de les lluernes"².

Amb aquests articles hem proposo relatar informacions diverses, molt diverses, que he anat recollint des de fa anys sobre les platges de Mont-roig i, per extensió, sobre la franja costanera. Informacions que procedeixen de diaris antics, que m'han arribat per memòria oral (sempre és interessant escoltar quan els més grans parlen de fets antics) o bé, en algun cas, que jo he viscut en aquells anys cinquanta o seixanta, ja prou llunyans.

Des de xiquet, potser una de les coses que més em sorprenia era quan algú comentava fets relacionats amb el contraban en aquelles tranquil·les platges. La cosa venia de lluny. A la "Història de Mont-roig" de Francesc Riba i Mestres (Centre d'Estudis de la comarca de Reus, 1983), a la pàg. 121, s'hi diu: "El 17 de juny del 1813, a punt d'acabar la guerra contra Napoleó, els anglesos, aleshores aliats de l'Estat espanyol, van

¹ Cal Jordi era una de les cases més importants del poble. La casa pairal és al carrer Major núm. 3. Més antigament era al carrer d'Amunt núm. 10. Escriu Ferran Jové Hortonedà en el llibre "Estudi Onomàstic de la vila i terme de Mont-roig del Camp" (Ajuntament de Mont-roig, 1999), pàg. 295: "és considerada una de les cases bones de la vila...".

² "El artículo de las luciérnagas" (01-02-1975), pàg. 138 del llibre "Escritos corsarios" (Monte Ávila Editores, 1978)

volar les torres dels Espanyols i del Torn i la resta de torres costaneres... Així tenen la platja lliure per a fer contraban...". El diari "La esperanza", "periódico monárquico" editat a Madrid, del 18 d'abril de 1845, explicava: "*Hace pocos días que estaba verificándose un escandaloso alijo en las playas que hay entre Cambrils i Monroig. El estanquero de este último pueblo, sugeto honradísimo, quiso impedirlo en cumplimiento de su deber y encontrando a los carabineros que guardaban las avenidas para que nadie inquietase a los contrabandistas, obligó a los primeros a que hiciesen fuego sobre los segundos, lo que alborotó el cotarro, quedando abandonadas en la playa unas cuarenta cargas de varios géneros. Dispersáronse y dieron a huir con sus caballerías los que habían ido a cargar; y como saliese al ruido de los tiros un destacamento de tropa que hay en Riudoms, cayeron en sus manos de 90 a 100 caballerías con sus dueños, pero sin cargas...*". En aquella època ja hi havia alguns casos de complicitat entre les forces de l'ordre i els contrabandistes. El diari, després diu que aquest fet, aquells trets i un destacament de tropa empaitant aquells altres, va fer creure a alguns que era un aixecament carlí. La I Guerra Carlina s'havia acabat feia poc; fou del 1833 al 1840. Aquest desembarcament de contraban es produïa l'abril de 1845. Poc després es va iniciar la II Guerra Carlina o Guerra dels Matiners, del 1846 fins el 1849.

“Mapa del principado de Cataluña” (1776) de Tomás López y Vargas

Ferran Jové Hortonedà en el llibre “Estudi Onomàstic de la vila i terme de Mont-roig del Camp” (Ajuntament de Mont-roig, 1999), pàg. 353, descriu una cova del barranc del Nas, aquell que neix un xic avall de la carretera del Pratedip (T-310), entre els de la Porquerola i el de la Palma Negra, que es feia servir per amagar contraban: “Aquesta cova o balma, ha estat aprofitada en algunes èpoques precedents com a corral per tancar-hi bestiar i encara s’hi conserven restes de les parets que s’hi van construir. Asseguren els nostres informadors que en aquesta cova hi emmagatzemaven provisionalment contraban de tota mena, tabac sobretot, que arribava en barques a la

platja pròxima, i pujaven a amagar-ho en aquesta cova d'on el retiraven amb carros des de Mont-roig i d'alguns pobles de la rodalia...". La platja més pròxima deu ser la de Miramar.

En el "Diario de Tarragona", del 9 d'octubre de 1875, he trobat: *"Una sección de carabineros condujo ayer desde Cambrils a esta ciudad un carro con cajas de azúcar de contrabando, procedentes de una presa hecha en Montroig, siendo depositadas en la Aduana..."*.

Als diaris d'inicis del segle XX tenim prou casos de contraban a les nostres platges. Per exemple, el "Diario de Tarragona" del 13 de juliol de 1913 deia: *"Con en auxilio de tres individuos, un oficial de carabineros de esta Comandancia, descubrió ayer, escondidos en un campo del término municipal de Montroig, 1.300 kilos de tabaco en 37 bultos y tres cajas, deteniendo al dueño de la finca, tildado de contrabandista"*. Deu n'hi do la quantitat! Quatre dies després el "Diario de Reus" (17 de juliol) explicava: *"La fuerza de carabineros sorprendió el martes dos carros que iban por la carretera de Riudecols y que llevaban 20 bultos de tabaco de contrabando. De los citados fardos, 17 contenían picadura y los restantes tabaco elaborado. Los vehículos y la carga fueron aprehendidos y conducidos a Tarragona, incautándose la tabacalera del tabaco. Se supone que procede del mismo alijo, parte del cual, fue descubierto en Montroig hace pocos días"*.

Uns mesos més tard, tenim una notícia del "Diario de Tarragona", del 12 de desembre de 1913, que ajuda a completar la informació inicial d'aquest contraban de tabac: *"La fuerza de carabineros de Reus practicó un reconocimiento en la finca del procesado en esta causa José Castellví³ en el término de Montroig hallando en un sitio oculto bajo tierra 37 fardos y 3 cajas de tabaco valorado en 8.562 pesetas. Por no resultar pruebas en contra del Castellví, el abogado del Estado Sr. Despujol retiró la acusación..."*.

Aquelles platges solitàries de Mont-roig estaven prou ben comunicades amb el poble i d'aquest sortien camins cap a la resta del Baix Camp. Els tretze quilòmetres de platges de Mont-roig eren un territori que calia vigilar, per això hi havia dues *Casillas*, la dels Carrabiners a la platja de la Pixerota i la de Maria Cristina a l'Estany Salat. La Casilla dels carrabiners⁴ era un edifici de dues plantes. Jo la recordo encara els anys seixanta. Al "Registro fiscal de los edificios y solares de Montroig", del 1920, consta com a "Afueras 117" i hi diu: *"casa cuartel de carabineros, consta de bajos, un piso y desván"*. Diu que tenia 89 m² i que al seu darrere hi havia *"las tierras de José Martí Ferrando"*⁵. L'altre era la *Casilla de Maria Cristina*; aquesta estava a l'Estany Salat, entre la via del tren i la platja.

³ En el cens de Mont-roig de 1923 hi consta un José Castellví Boquera, de cinquanta-dos anys, "labrador", que vivia al carrer Major 33. Atenció amb el número del carrer, Ferran Jové Hortonedà en el seu llibre "Estudi Onomàstic de la vila i terme de Mont-roig del Camp", a la pàg. 309, explica que aquest carrer antigament "baixava fins a trobar el camí de Reus, al barranc del Primer Pont...". Per exemple, el dit Casino de Baix, "El Porvenir Democràtic" estava en el núm. 61 (ara és carrer de Francesc Riba i Mestre núm. 6 i 8).

⁴ També anomenada *Casa de carrabiners*. La podem veure en el llibre "Atmosfera Miró", "Fotoscop" de Joaquim Gomis i Joan Prats (Editorial RM, 1959), pàg. 71, 72 i 73; són fotografies fetes a finals dels anys quaranta. També en el llibre "Joaquim Gomis / Joan Miró (Fotografías 1941-1981)", pàg. 88 i 89.

⁵ Segons el cens de Mont-roig de 1911 aquest ("labrador") vivia al carrer de l'Hospital núm. 74. Tenia vint-i-vuit anys.

Els carrabiners eren un cos armat creat el 1829 per fer la vigilància de costes i altres fronteres i lluitar contra el frau fiscal i el contraban. El 1936 es va posar al costat del govern legítim de la II República per la qual cosa el 1939 el van dissoldre i s'integrà a la Guàrdia Civil.

M'explicava el mont-roigenc Robert Roigé Huguet⁶: “Els pagesos matinaven molt, anaven abans de sortir el sol. Un dia van comparèixer al Mas d'en Poca (*on el seu pare era el masover*) una parella de carrabiners demanant al pare si podia anar a la *Casilla dels carrabiners*,

allà la Platja de la Pixerota, doncs havien agafat a un noi sospitós de contraban que deia que el pare el coneixia i podia respondre per ell. Era *lo* senyor Miró. El pare els hi va dir per convenç-se'ls, intentant donar un motiu raonable: *Es que aquest noi es un artista*. Miró havia anat a aquella platja a punta de dia perquè volia veure la sortida del sol. S'estava assegut prop del batent del mar mirant fixament endins; com si esperés algú, segons els carrabiners...”. Com hem vist era freqüent que algun pagès ajudés en les tasques del desembarcament del contraban, amagant-lo en algun indret del tros o en els cups del vi o oli que hi havia als masos. Em deia el Robert que alguns pagesos, que tenien terrenys a prop del mar, es van fer rics. A poca veu, la gent del poble explicava quins eren els pagesos que es llogaven a bon preu per anar a recollir material a la platja.

Jo mateix, de xiquet, vaig sentit explicar a algú proper com el seu pare era el cap del contraban al Mont-roig de principis del segle XX. Era l'home del famós Juan March en aquelles contrades. Deia que un cop els carrabiners, que ja el deurien tenir vigilat, van anar a fer un escorcoll a casa seva, al poble, i va caldre fer posar la seva filla en un llit, tapada de dalt a baix amb molts diners (i potser alguna cosa més a amagar) a sota dels llençols. Quan els carrabiners van arribar a aquella cambra, tancada i a les fosques, els van dir que si hi havien d'entrar els avisaven que la xiqueta tenia tifus. No hi van entrar. No sabrem mai si van ser enganyats o van acceptar de bon grat la informació per no haver d'entrar-hi. Aquella persona també deia que quan els seus pares es van casar van rebre un important regal del propi March.

Ferran Jové Hortonedà en el llibre “Estudi Onomàstic de la vila i terme de Mont-roig del Camp”, a la pàg. 441, esmenta un mont-roigenc dit “Ros-de-la-boixa”. Diu que els vells del poble el recorden primer com a cap de guardatermes i, poc després, com a “jefe” “del contraban que arribava per la costa, a la zona de Mont-roig i rodalies... Coincideix amb la informació que jo sabia.

Juan March (1880-1962) fou un important contrabandista i financer (fundador de la Banca March). Va finançar el cop d'estat del general Franco (1936). Venia d'una família pagesa mallorquina que tractava amb porcs. Com a contrabandista comprava

⁶ Robert Roigé Huguet (1918-2009). En una entrevista pocs mesos abans de morir que vaig reproduir en el meu llibre “Joan Miró i Mont-roig: Pal de ballarí (1911-1929) d'Arola Editors (2012), a la pàg. 57.

productes a Àfrica i Gibraltar i els desembarcava a la costa valenciana i catalana. Tenia fàbriques de tabac a Algèria i Marroc. El polític català Francesc Cambó deia d'ell que era "l'últim pirata del Mediterrani".

En aquelles platges de Mont-roig (la Pixerota o Rifà), fins a la meitat dels anys seixanta, cada cinc-cents metres, més o menys, hi havia una cabana petita, feta de canyes i fusta, amb una mena de lona impermeable al sostre, on hi cabien dos o tres homes asseguts i on s'hi resguardaven de nit els guàrdies civils que vigilaven el contraban. Al fons hi havia com una mena de llit on s'hi deuria poder dormir una estona. Els xiquets dels Prats aprofitàvem per jugar-hi de dia.

Tota la franja costanera de Mont-roig era vigilada per la guàrdia civil de la caserna de Cambrils; els de Mont-roig sols tenien el control de la part interior del terme. Aquell contraban dels temps antics, de tabac, sucre... en els darrers anys s'ha convertit en desembarcament de droga.

Les platges de Mont-roig i la seva zona costanera, des d'antic, han estat un indret a vegades perillós. Francesc Riba i Mestres en el llibre "Història de Mont-roig", pàg. 118, parla que el 3 de maig de 1408 "vuit naus corsàries procedents de Bugia i de Bona van desembarcar, van atacar Miramar, la van saquejar tant com van voler i van capturar la major part dels habitants... L'Arquebisbe va manar fer una col·lecta per negociar el rescat dels captius...". Bugia i Bona són dues poblacions d'Algèria. També a la pàg. 124, comenta fets antics de Miramar (antigament dit Guardamar): "El 23 de gener del 1406, l'arquebisbe N'Inigo, amb l'aprovació del seu capítol va donar llicència als consellers de la ciutat de Barcelona.... per a construir, en nom d'aquesta ciutat, un port de càrrega a Miramar i una carretera de Miramar al coll de Balaguer, per al transport dels grans de la ciutat de Tortosa...".

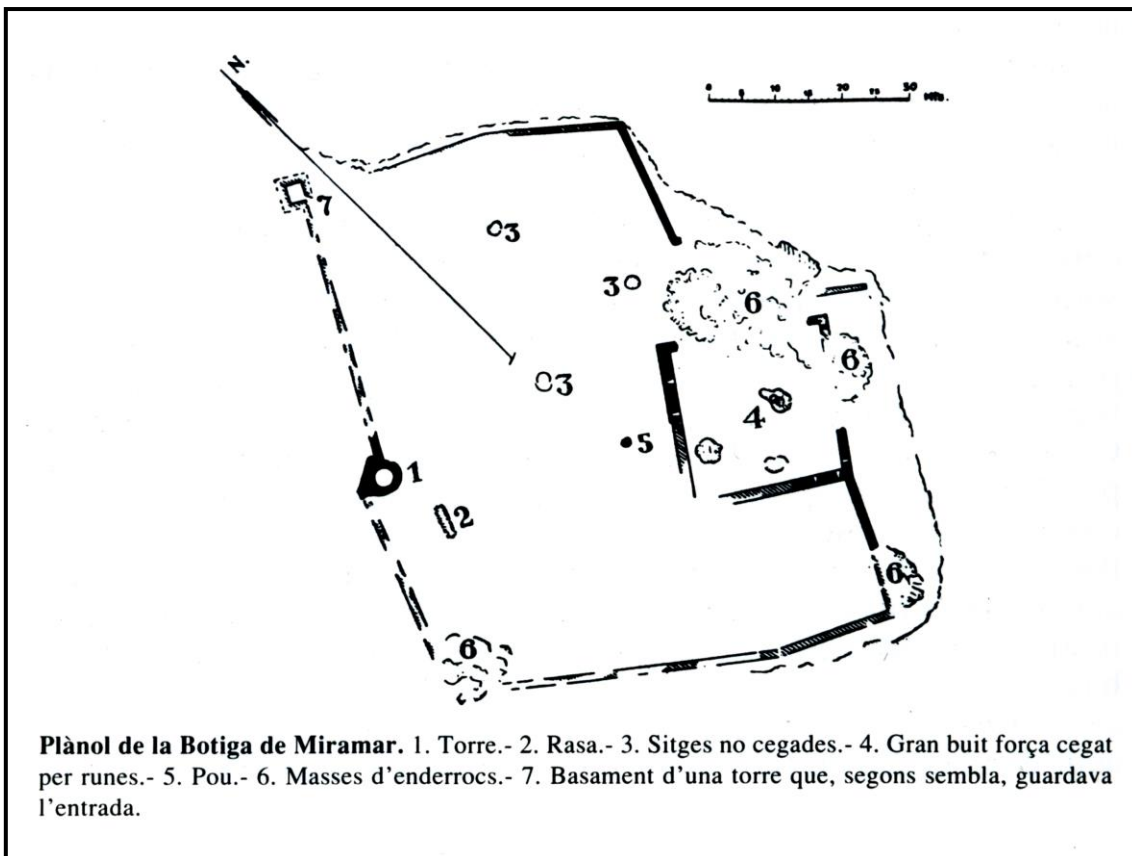
Casualment he trobat que aquell mateix any de 1408 el rei Martí I, dit l'Humà, va passar per Miramar. Ho explica l'historiador Francesc Carreras Candi (1862-1937) en el llibre "La navegació al riu Ebre", a la pàg. 177 de l'edició en català del 1993. Procedent de València, el novembre de 1407 va sojornar a Tortosa. A inicis de 1408 va anar a Miravet i després a Tivissa. Diu que el dia 9 de gener sortí d'aquesta població, anà a dinar a Miramar i a Salou, on s'embarcà cap a Barcelona⁷. Uns cinc mesos després l'atacaven aquells corsaris.

El mateix Carreras i Candi, a la pàg. 150, dedica un apartat a "L'embarcador de Miramar"⁸. Comenta que la ciutat de Barcelona s'abastia fonamentalment de cereals de l'Aragó. Des del segle XIV Flix pertanyia a Barcelona, que hi va fer un port per embarcar aquests cereals fins al Castellet de Banyoles (Tivissa). D'aquesta manera s'estalviaven els impostos que imposava Tortosa pel seu pas. Aquest era el motiu de la carretera que anava del Castellet de Banyoles fins a Miramar i, des d'aquí, s'embarcaven els cereals cap a Barcelona. Diu Carreras i Candi: "Miramar era un lloc estratègic, pel seu bon calat, per fer les operacions de càrrega i de transport... Aquest camí va resultar una càrrega molt onerosa per a la ciutat (*de Barcelona*), atès que les reparacions i la fortificació eren molt costoses. Encara subsisteixen torres vigilants el

⁷ Carreras i Candi cita el text "Itinerari del Rey Martí (1396-1402)" de Daniel Girona i Llagostera (Anuari de l'Institut d'Estudis Catalans, 1911-1912, pàg. 81).

⁸ A la pàg. 146 publica un plànol de Miramar amb la descripció dels seus principals elements: torre, sitges, pou...

camí a Vandellós... i a Mas Riudoms, on la torre medieval serveix de campanar a la parròquia...”. Carreras i Candi l’anomena “Botiga de Miramar”. El Diccionari de la Llengua catalana de l’Institut d’Estudis Catalans (DIEC2), defineix “botiga de mar” com una “construcció petita, vora la costa, destinada a guardar-hi ormejos i accessoris de la barca i, eventualment, a viure-hi o a passar-hi l’estiu”.

Plànol de Francesc Carreras Candi del llibre “La navegació al riu Ebre”, pàg. 146

De les incursions corsàries a la costa de Mont-roig, després d’aquella documentada el 1408, en tenim constància també per Riba i Mestres. A la pàg. 175 esmenta una acta de l’Ajuntament de Vila-seca: “En el mes de juliol de 1558, Oxalí, renegat Arraix, vingué una nit amb vuit galeres a les cales de Salou i d’allí sortí la segona nit i anà a desembarcar al cap de Rifà, i amb més de 300 anaren a la Vila de Mont-roig... i s’emportaren i captivaren 18 persones, enderrocaren moltes cases, robaren dita Vila i feren tots els mals que pogueren...”. Després cita diverses escriptures on hi consten persones que varen ser rescatades d’Alger mitjançant unes quantitats econòmiques (1560 i 1589). També d’altres del 1617 i 1631. Després continua: “Segons relació d’alguns vells seria el juliol del 1742 o 1743, que saltaren una nit a terra els moros a la platja de Rifà, anaren a la Cénia de Boronat i prengueren vuit persones, que eren Anna Arnal i el seu fill Josep Antoni Arnal d’uns 7 ó 8 anys, a un tal Gayral, a Josep Voltas dit Gustans, a una tal Lubiraca, a una que li deien Marieta Regna, a una altra que m’han dit seria la mare de Gayral i una minyona del Creixell que era a Mont-roig... Estigueren captius 7 anys i Josep Antoni Arnal es pogué lliurar perquè el Rei Moro anà a visitar el seu fals profeta Mahoma i li prometé que al retorn (perquè se l’emportà) li donaria la llibertat, així ho féu, donant-la també a la seva mare i els dos tornaren en aquesta Vila. Dit Josep Antoni Arnal morí al principi d’aquest segle (*segle XIX*), i deixà successió.

Aprenqué de lletra entre els moros... Deia que allà estigué bé i vingué ben proveït, que el seu amo l'estimava molt...”.

Però no tot eren els corsaris moriscos. El mateix Riba i Mestres, a la pàg. 178, diu: “sortiren un dia els anglesos a l'Estany Salat i robaren un carro que passava per la carretera i portava feto per la tropa. Els anglesos que saltaren a terra serien uns 25 i alguns paisans els feren foc. Al mateix temps a l'Hospitalet volien els anglesos pillar una barca; però els suïssos i alguns paisans els feren foc... Això fou a les dues de la tarda del dia 20 d'octubre del 1805. A les 8 de la nit sortí el Somatent però els anglesos s'havien embarcat quan hi arribaren...”. Aquella partida de soldats suïssos estaven a l'Hospitalet per la persecució dels malfactors que rondaven pel Coll de Balaguer;

protegien el camí de l'Hospitalet al Perelló. Aquest fet succeeix en plena guerra d'Espanya amb Anglaterra (1804-1809), en el context de les guerres napoleòniques. Curiosament a l'endemà d'aquesta topada, el 21 d'octubre, es desenvolupa la famosa batalla de Trafalgar, on l'almirall anglès Nelson va derrotar les forces espanyoles i franceses, prop del cap de Trafalgar, a Barbate (Cadis).

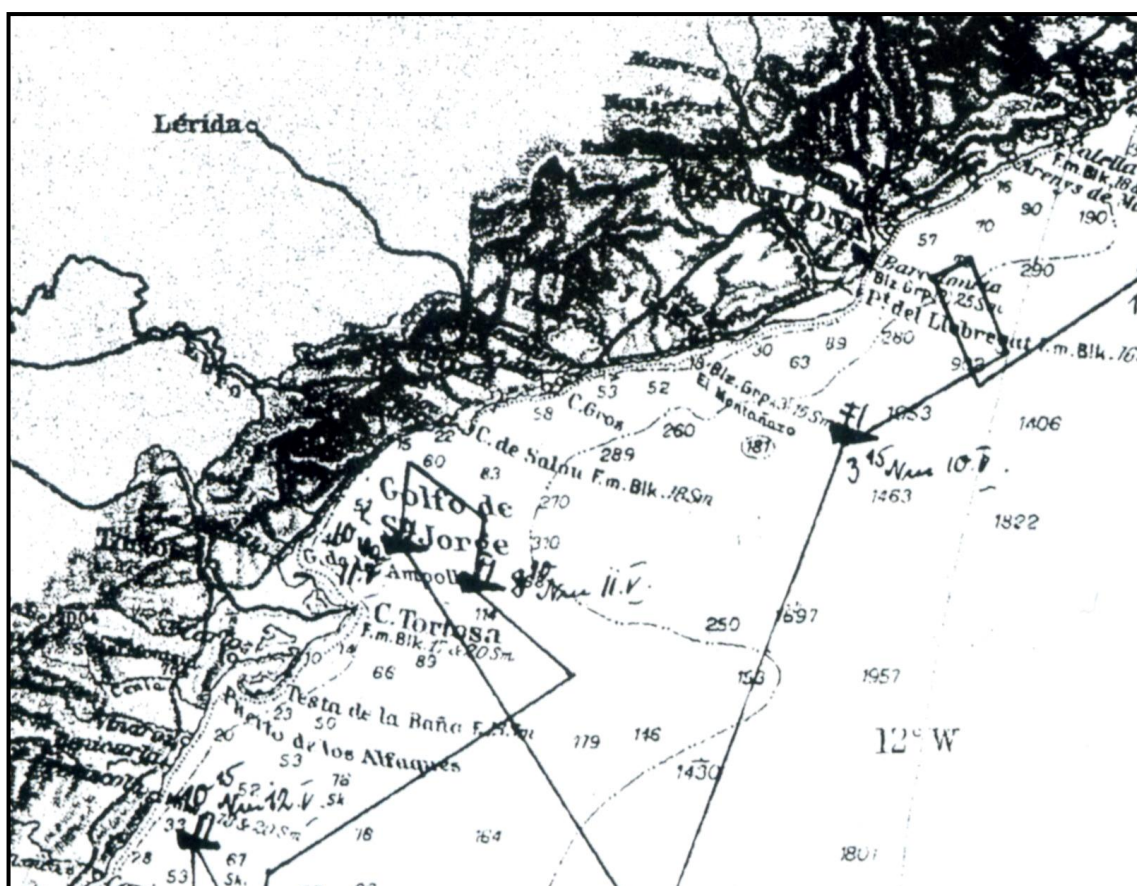
L'Estany Salat

Com veiem, Rifà, Miramar i el proper Estany Salat, han estat els indrets on han succeït la majoria de fets perillosos de la costa de Mont-roig. També en el segle XX.

Carreras i Candi, a la pàg. 153, comentava que *“la situació estratègica de Miramar es demostrà pel fet que, segons s'explica pel país, durant la Gran Guerra europea (la I Guerra Mundial, del 1914 al 1918), els submarins de les potències centrals s'avituellaven en aquest lloc, malgrat la vigilància de les costes...”*. Espanya era un país neutral. El “Diario de Tarragona”, del 15 de setembre de 1917, explicava, sota el titular de “Dos buques a pique”: *“A la una de la madrugada se entabló lucha entre un submarino y el vapor inglés Chumleigh, que iba cargado de carbón. El buque inglés recibió dos torpedos, yéndose a pique. La tripulación desembarcó, a las ocho de la mañana, 13 individuos en el faro de Salou, y a las diez otros 26 en Cambrils, llegando a esta ciudad en el tren de la noche...”*. Afegia: *“Durante dos horas se oyeron ayer mañana desde esta Ciudad continuos cañonazos, llegándose a contar cerca de 200 disparos. A medio día se recibieron noticias de que al entrar en el golfo de San Jorge un convoy de tres vapores extranjeros, habían sido sorprendidos por un submarino, entablándose lucha a muerte. Dos de los buques atacados pudieron librarse de las balas, huyendo a toda máquina. El tercero, que resultó ser el francés Almirall Kersaint... se fue a pique, siendo detenido prisionero el capitán y resultando seis muertos. Los náufragos fueron recogidos por un vapor... siendo desembarcados en la playa de San Carlos... A última hora hemos sabido que los náufragos son 46, los heridos cuatro y los muertos el segundo de a bordo, un comisario y un maquinista, habiéndose llevado el submarino, en calidad de prisioneros, a tres más”*.

En el llibre “La guerra secreta del Mediterrani (submarins alemanys i vaixells aliats a la costa de Tarragona), 1914-1918” de J. M. Castellví i J. Guarro (Pagès Editores, 2005) s’enumeren detalladament els afers bèl·lics d’aquests submarins alemanys que rondaven pel golf de Sant Jordi. A la pàg. 181 hi ha un plànol del recorregut de l’U-34, fet pel seu comandament, en la seva campanya del maig de 1917 per les costes catalanes i valencianes, on es pot veure com un dels pocs punts on s’apropa a terra és en aquella platja de Miramar. Aquests submarins es situaven al bell mig del golf de Sant Jordi assetjant els vaixells de transport aliats (anglesos, francesos i italians).

Plànol del recorregut de l’U-34 (maig de 1917)

La gran campanya d’atacs del setembre de 1917 fou feta pel submarí alemany U-64. Venia d’enfonsar d’altres vaixells a la zona d’Alacant. L’atac al *Chumleigh* es va fer a la una de la matinada del 14 de setembre (es descriu a la pàg. 221). Aquest, carregat amb 7.000 tones de carbó, anava de Newcastle a Gènova. A continuació, prop de les tres de la matinada, l’U-64 va enfonsar el vell mercant italià *Ausonia* (pàg. 225). Aleshores, el submarí es quedà sense torpedes. A les sis del matí es va topa amb l’important vapor francès *Almirall Kersaint* que duia blat, vi i d’altra càrrega. La batalla a canonades va acabar amb aquest vaixell també enfonsat (pàg. 227).

Submarí de la sèrie U-30

L'enfonsament del vaixell anglès *Chumleigh* fou relativament a prop de la costa. El vent de sud-oest va dur els dos bots de supervivents a Salou i Cambrils. A Salou van arribar tretze homes a les vuit del matí, i a Cambrils d'altres vint-i-sis, a les deu. Al mateix dia es van desplaçar tots a Tarragona amb el tren de les deu de la nit. Els supervivents dels altres dos vaixells els van recollir barques de pesca de l'Ametlla i Sant Carles de la Ràpita.

Casualment, Joan Miró fa esment d'aquest fet en una de les seves cartes. Uns dies després, el 18 de setembre, des del seu mas a Mont-roig, li explicava a Lola Anglada que havia anat a Cambrils: "Aquesta tarda, després de dinar... en bicicleta, gomes ben inflades... En pocs minuts a Cambrils davant d'una tela i un cavallet⁹. El mar, barques, gossos que empaiten als galls. Brava gent la del mar... Al matí he escoltat canonades, res he vist; aquesta tarda sabré el resultat. Punt d'*estiuieg* de submarins aquesta platja. Diumenge unes dues-centes canonades. Un vaixell francès i un d'anglès al fons. A Cambrils desembarcaren trenta-vuit naufragats de l'anglès. Els vaig veure i vaig parlar amb ells...". Com veiem, Miró també es fa ressò que aquelles platges eren punt d'abastiment i de repòs dels submarins. "Punt d'*estiuieg*" diu.

Aquell Mont-roig de la plana on hi havia el Mas Miró, era una contrada pagesa on la vida transcorria assossegadament. A prop, hi havia platges que restaven solitàries, sense habitar... però mar endins, i no gaire lluny, la guerra naval moderna imposava les seves regles i penalitats.

El llibre "La guerra secreta del Mediterrani (submarins alemanys i vaixells aliats a la costa de Tarragona), 1914-1918" també comenta que "a Tarragona i les comarques properes, nombrosos noms constituïen les llistes secretes dels serveis d'intel·ligència d'un i altre bàndols... Un altre factor que alimentà el mite van ser les sigil·loses anades i vingudes de contrabandistes per les solitàries platges del delta, que van acabar-se vinculant amb operacions relacionades amb els submarins..." (pàg. 96). Aquí es relaciona el subministrament als submarins amb els contrabandistes de la zona. Recordarem que a Mont-roig hi havia aquell "Ros-de-la-boixa" que treballava per Juan March. Està comprovat que aquest ho feia també als submarins alemanys pels voltants de l'illa de Cabrera, a les Balears.

Com podem veure, més enllà de la vida de pagès de la majoria dels habitants de Mont-roig, de les preocupacions per les collites, per la pluja i el vent, ben a prop, a la zona costanera, a les platges, passaven coses.

⁹ Pinta els quadres: "Cambrils, la platja" i "Cambrils, el port" (1917)